

ENDÜSTRİ MİRASININ TURİZM AMAÇLI CANLANDIRILMASI: ISPARTA MİLLET BAHÇESİ

Yasin TEKİN*

Isparta Belediyesi, 32000, Isparta, Türkiye.

*Sorumlu Yazar : yasintekin32@gmail.com

Yasin TEKİN: <https://orcid.org/0000-0002-2454-4905>

Please cite this article as: Tekin, Y. (2025) Endüstri mirasının turizm amaçlı canlandırılması: Isparta millet bahçesi, *Turkish Journal of Forest Science*, 9(1), 25-42

ESER BİLGİSİ / ARTICLE INFO

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş 22 Mart 2025 / Received 22 March 2025

Düzeltilmelerin gelişi 17 Nisan 2025 / Received in revised form 17 April 2025

Kabul 27 Nisan 2025 / Accepted 27 April 2025

Yayınlanma 30 Nisan 2025 / Published online 30 April 2025

ÖZET: Bu çalışma, endüstri mirasının turizm amaçlı canlandırılması kapsamında, Isparta Millet Bahçesi Projesi ile Isparta Tren Garı'nın kamuya açık yeşil alana dönüştürülmesini incelemektedir. 2021'de başlayan, 2022'de ihale edilen ve 2023 sonunda tamamlanan proje, tarihi yapıları koruyarak modern fonksiyonlarla turizm potansiyelini artırmıştır. Depo Binası millet kıraathanesi, Lojman Binası el sanatları merkezi ve Su Kulesi fotoğraf çekim noktası olarak yeniden işlevlendirilmiş ve turistlerin ilgisini çekmiştir. Türkiye'nin aktif tren garına entegre edilen ilk millet bahçesi olarak proje, kültürel mirası rekreasyon alanlarıyla birleştirerek Isparta'nın turizm cazibesini artırmış ve sosyal etkileşimi desteklemiştir. Bu çalışma, endüstri mirasının sürdürülebilir turizmi destekleyecek şekilde yeniden işlevlendirilmesi için örnek bir model sunmaktadır. Hayata geçirilen proje ile atıl vaziyetteki kültürel miras öğeleri gelecek nesillere aktarılacak üzere koruma altına alınmış olmakla birlikte kazandırılan yeni fonksiyonlar ve üzerinde bulundukları 75.150 m² lik alanın modern teknikler ile gerçekleştirilen peyzaj çalışmaları ile yerel halk ve turistler için yeni bir ziyaret noktasına dönüşmesini sağlayarak, alternatif bir turizm ziyaret noktasına dönüşmesini sağlamıştır.

Anahtar kelimeler: Isparta, sürdürülebilir turizm, millet bahçesi, kültürel mirasın korunması, yeniden işlevlendirme

REVIVAL OF INDUSTRIAL HERITAGE FOR TOURISM PURPOSES: ISPARTA NATIONAL GARDEN

ABSTRACT: This study examines the transformation of the Isparta Train Station into a public green space with the Isparta National Garden Project within the scope of revitalizing industrial heritage for tourism purposes. Started in 2021, tendered in 2022 and completed by the end of 2023, the project preserved the historical buildings and increased the tourism potential with modern functions. The Depot Building was repurposed as a public café, the Lodging Building as a handicraft center, and the Water Tower as a photo attraction, attracting tourists. As

Turkey's first nation garden integrated into an active train station, the project has increased Isparta's tourism appeal and promoted social interaction by combining cultural heritage with recreational spaces. This study provides an exemplary model for the re-functioning of industrial heritage to support sustainable tourism. With the implemented project, the idle cultural heritage elements have been taken under protection to be passed on to future generations, but with the new functions and landscaping works carried out with modern techniques, the 75,150 m² area on which they are located has been transformed into a new visit point for local people and tourists, and has turned into an alternative tourism visit point.

Keywords: Isparta, sustainable tourism, public garden, protection of cultural heritage, re-functioning.

GİRİŞ

Açık-yeşil alanlar, kentsel yaşamın temel bileşenlerinden biri olarak toplumun sosyal yenilenmesini sağlayan, fiziksel rahatlama sunan ve bireylerin nefes aldığı yaşanabilir ortamlar yaratmaktadır. Modernleşmenin beraberinde getirdiği hızlı kentleşme baskısının hafifletilmesi ve kentlerin ekolojik dengelerinin korunması açısından açık-yeşil alanlar giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Son yıllarda bu ihtiyacı karşılamada önemli bir rol üstlenen millet bahçeleri, kent estetiğini artırmanın yanı sıra, toplumun rekreatif ihtiyaçlarını karşılayan, doğa ile buluşma imkanı sunan ve kent ekolojisini destekleyen alanlar olarak öne çıkmaktadır (Biro & Aydın, 2019).

Osmanlı'da Tanzimat Dönemi ile başlayan modernleşme sürecinde, toplumsal yaşamı yeniden şekillendirme amacıyla millet bahçeleri oluşturulmaya başlanmıştır. Taksim Bahçesi, 1864 yılında İstanbul'da halkın kullanımına sunulan ilk millet bahçesi olarak tarihe geçmiştir. Ardından Üsküdar Sarıkaya Millet Bahçesi, Tepebaşı Parkı, Kısıklı Millet Bahçesi ve Sultanahmet Millet Bahçesi gibi önemli kamusal mekanlar açılmıştır (Altıntaş & Serdaroğlu Sağ, 2022).

Günümüzde millet bahçeleri, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı öncülüğünde, 2018 yılında başlatılan millet bahçesi seferberliği ile yeniden gündeme gelmiş ve Türkiye genelinde 81 ilde 484 millet bahçesi tamamlanarak yaklaşık 75 milyon metrekare açık-yeşil alan kazandırılmıştır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2025). Bu modern millet bahçeleri, kent estetiğine katkı sunmanın yanı sıra, kültürel mirası koruma, sosyal etkileşimleri artırma ve turizm çeşitliliğini destekleme gibi işlevleri ile ön plana çıkmaktadır.

Millet bahçeleri, sadece yeşil alanlar olarak değil, aynı zamanda doğal ve kültürel güzellikleri barındıran, tarih ve sosyokültürel yaşama dair önemli yansımalar içeren, afet durumlarında toplanma alanı olarak değerlendirilebilen ve kentin prestijini artıran simgesel mekanlar olarak da işlev görebilir. Bu yönüyle, Millet Bahçeleri, kentlerdeki sosyal ve ekolojik ihtiyaçları karşılayan yanı sıra kültürel mirasın korunması ve tanıtılması açısından da önemli bir rol üstlenmektedir.

Artan kentleşme ve nüfus yoğunluğu ile birlikte, geçmişin izlerini günümüze taşıyan kültürel miras alanları, bulundukları konum itibarıyla kentin önemli arterleri üzerinde yer almakta ve arazi değerlerinin yükselmesiyle birlikte sosyal alan ihtiyacının artması sonucunda daha da önem kazanmaktadır (Koçan, 2011). Bu durum, tarihi yapıların ve kültürel miras alanlarının

yeniden işlevlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle endüstri mirası alanlarının turizm amaçlı canlandırılması, kültürel kimliği korurken aynı zamanda ekonomik kalkınmayı da destekleyen sürdürülebilir bir yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde turizmin gelişmesi ve insanların tatil beklentilerinin değişmesi ile birlikte alternatif turizm kavramı ön plana çıkmıştır. Alternatif turizm, geleneksel turizm anlayışının ötesine geçerek turistlerin gelişen ve değişen beklentilerine cevap vermeyi amaçlamaktadır (Hacıoğlu & Avcıkurt, 2008). Bu bağlamda, endüstri mirasının turizm amaçlı canlandırılması, kültürel ve doğal zenginlikleri modern turizm anlayışı ile buluşturmakta ve turizm destinasyonlarında farklılık yaratmaktadır.

Muhteşem bir doğaya ve coğrafi zenginliklere ev sahipliği yapan Isparta, yer aldığı Akdeniz Bölgesinin batısında, sahip olduğu birçok gölden dolayı Göller Bölgesi olarak isimlendirilen bölgenin iç kesimlerin de yer almaktadır. Yer aldığı coğrafi konumu itibarıyla Isparta, Akdeniz bölgesin de yer almasına rağmen Akdeniz, İç Anadolu ve Ege bölgeleri arasın da önemli bir konum da yer almaktadır (Turgut, 2000). Sahip olduğu bu stratejik konum Isparta tarih boyunca birçok uygarlığa da ev sahipliği yapmasını sağlamıştır. Bunun sonucunda da Anadolu'nun zengin tarihinden çokça nasibini almıştır. Bundan dolayı da kent hem sahip olduğu zengin tabiatıyla ve tarihi zenginlikleriyle turizm açısından çok büyük bir potansiyele sahiptir (Durgun, 2006).

Isparta ilçeleri ile birlikte bir bütün olarak turizmin on iki ay boyunca yapılabildiği ve sahip olduğu zenginlikler sayesinde birçok alternatif turizm çeşidine ev sahipliği yapan bir kenttir. Kent merkezi ve çevresi kültürel miras, kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşleri, foto safari, avcılık gibi bir çok turizm potansiyeline ev sahipliği yapmaktadır. Son yıllar da turizm yön değiştirerek klasik deniz, kum ve güneş turizminden daha çok kültür turizmine ve doğa turizmine yönünü çevirmiştir. Bu açıdan da bakıldığında da kültür ve doğa turizmi destinasyon noktaları açısından zengin bir konumda olan Isparta, dünyada ve ülkemizde artan turizm hareketliliğinde yerini almaya başlamıştır (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2017). Kentte yer alan Hristiyanların önemli inanç turizm noktalarından biri olan ve Pisidia kentlerinin de en büyüğü olan Antiochia antik kenti kültür turizmi açısından büyük önem arz ettiği gibi Davraz kayak merkezi ve Eğirdir Gölü de doğa turizmi açısından kış sporları turizmi ve doğa turizmi açısından kentin turizm potansiyeli açısından büyük önem arz etmektedir (Uzun & Şen Demir, 2019).

Günümüzde hızla artan kentleşme, şehirleri beton yapılarla dolu, sıkışık yaşam alanlarına dönüştürmüş ve bu durum, yeşil alanların hızla azalmasına ve günlük yaşam yoğunluğunun artmasına neden olmuştur. Sonuç olarak, kent sakinleri doğal ve kültürel zenginliklerden giderek daha fazla mahrum kalmakta ve bu durum psikolojik baskıyı artırmaktadır. Şehir hayatının getirdiği bu stres ve yoğunluk, insanların doğal ve kültürel alanlara yönelerek rahatlama ve yenilenme ihtiyacını artırmıştır (Akın & Gül, 2020).

Bu doğrultuda, alternatif turizm çeşitleri giderek daha fazla önem kazanmış ve şehirden kaçış noktaları olarak doğa turizmi ve kültür turizmi ön plana çıkmıştır. Isparta tren garı, uzun yıllar boyunca atıl durumda kalmış ve kent içinde kullanılmayan bir alan olarak varlığını sürdürmüştür. Isparta kent merkezinde yer alan ve önemli bir kamusal alan olarak dikkat çeken Tren Garı Millet Bahçesi, bu ihtiyaca cevap vermek amacıyla yeniden düzenlenmiş ve turizm çeşitliliğine önemli katkılar sağlamıştır. Bu çalışma kapsamında, Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden işlevlendirilen Isparta Tren Garı ve çevresindeki arazi tescilli kültür

varlıkları olan Depo Binası, Su Deposu ve Lojman Binası restore edilerek turistik cazibe merkezlerine dönüştürülmüştür. Böylece, Isparta'ya yeni bir turizm destinasyonu kazandırılarak hem tarihi dokunun korunması hem de turizm çeşitliliğinin artırılması sağlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Isparta Millet Bahçesi'nin turizm çeşitliliğine katkısını, endüstri mirasının yeniden işlevlendirilmesini ve alternatif turizm potansiyelini değerlendirmektir.

Yapılan millet bahçesi çalışması kente yeni bir peyzaj ve turizm noktası kazandırması yanı sıra endüstri mirasının korunması noktasında da ayrıca önem göstermektedir. Tüm dünya da endüstri mirası kavramının yaygınlaşması ve taşıdığı değerin anlaşılması açısından doğru bir şekilde hayata geçirilmiş yeniden işlevlendirme kazandırılmış endüstri mirası örnekleri çoğaltılmalıdır. Böylelikle gerçekleştirilecek bu başarılı endüstri uygulamaları ile özgün nitelikleri yanı sıra kazandıkları yeni işlevler ile topluma hizmet etmeye devam edeceklerdir (Tülek & Özdemir, 2019).

Endüstriyel mirasın yeniden işlevlendirilmesi açısından dünya örneklerini incelediğimiz de Amerika da bulunan Rail City Demiryolu Müzesi ve İngiltere de bulunan Midland Demiryolu hattı ön plana çıkmaktadır. İlk buharla çalışan demiryolu olan Rail city şuan da demiryolu müzesi olarak hizmet vermektedir. New york da Sandy Creek kasabasının da Ontario Gölünün kıyısında bulunan müze, gar binaları, vagonlar, lokomotifler ve tramvaylar ile alanın tarihsel yapısını ön plana çıkarması yanı sıra geniş bir demiryolu koleksiyonunu da keşfetme fırsatını ziyaretçilere sunmaktadır. Midland Demiryolu hattı ise zaman içerisinde farklı fonksiyonlar da kullanılsa da şuan itibarıyla dikkat çekici bir eğlence rotasına dönüşmüştür. Midland demiryolu projesi gerek yaban hayatı koruyarak şekilde gerekse de tarihi dokusunu bozmayacak şekilde hazırlanarak bölge ekonomisine ve alanın ekolojik dokusuna katkı sağlayacak şekilde hayata geçirilmiştir (Tülek & Özdemir, 2019).

MATERYAL VE METOD

Isparta, Türkiye'nin Akdeniz Bölgesi'nin batısında, Göller Bölgesi olarak adlandırılan alanda yer almaktadır. Coğrafi konumu itibarıyla Akdeniz, İç Anadolu ve Ege Bölgeleri arasında stratejik bir geçiş noktası oluşturmakta ve bu sayede farklı iklim ve kültürel özellikleri bir arada barındırmaktadır. 1050 metre rakıma sahip olan Isparta, güneyde Toros Dağları, kuzeyde ise Sultan Dağları ve Söğüt Dağları ile çevrilidir. Şehir, Burdur Gölü ve Eğirdir Gölü gibi doğal göllerle çevrili olup, bu özellikleriyle Göller Bölgesi olarak adlandırılmaktadır. Isparta'da karasal iklim ile Akdeniz iklimi etkileri bir arada görülmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve kar yağışlı geçmektedir. İlkbahar ve sonbahar aylarında ise ılıman bir hava hakimdir. Isparta ilinin yüzölçümü 8.913 km² olup, TÜİK'in (2024) verilerine göre toplam nüfusu 446.409 olarak kaydedilmiştir. Kent merkezinin nüfusu ise 272.797'dir. Tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Isparta, zengin kültürel mirası ve doğal güzellikleri ile turizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Özellikle gül yetiştiriciliği ve halı dokumacılığı ile tanınan şehir, alternatif turizm açısından önemli bir destinasyon konumundadır.

Isparta Tren Garı, Isparta kent merkezinde, Karaağaç Mahallesi'nde yer almakta olup, 37.4685° N enlemi, 30.3344° E boylamı ve 1050 metre rakıma sahiptir. Çalışma alanının konumu Şekil 1'de görülmektedir. Toplam 75.150 m² alana sahip olan bu tarihi yapı, düz ve uzun bir şekle sahip olup, yürüyüş yolları, rekreatif alanlar ve tarihi yapılar için uygun bir yerleşim düzenine

sahiptir. Alanın kuzeyinde şehir merkezi ve ticari alanlar, güneyinde ise yeşil alanlar ve yerleşim bölgeleri bulunmaktadır. İstasyon Caddesi Bulvarı ile Hükümet Konağı'na bağlanan ana ulaşım aksının sonunda yer almakta olup, kentin ticari merkezlerine yakın konumu ve modern ulaşım aksları ile güçlü bir erişilebilirliğe sahiptir.

Şekil 1. Çalışma Alanının Konumu

Isparta Tren Garı 1861-1869 yılları arasında İngilizler tarafından inşa edilen İzmir-Aydın Demiryolu Hattı'nın bir parçasıdır. Bu hat, Nazilli-Denizli-Dinar güzergâhında uzatılmış ve 1912 yılında Eğirdir'e kadar ulaşmıştır (Nedim, 2002). Cumhuriyet Dönemi'nde, kent merkezlerine ulaşım ihtiyacını karşılamak amacıyla Bozanönü-Kuleönü hattı yapılmış ve Isparta kent merkezine ulaşım sağlanmıştır. 1936 yılında, Başbakan İsmet İnönü tarafından düzenlenen törenle Isparta ve Burdur demiryolu hatları hizmete açılmıştır (Haştemoğlu & Erkan, 2013). Isparta Tren Garı, Türkiye'deki tek ikiz mimari projeye sahip istasyon olarak Burdur Tren Garı ile benzerlik göstermektedir. İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nde uygulanan mimari özellikleri yansıtan bu yapı, uzun, yatay ve dikdörtgen bir kütle olarak tasarlanmıştır. Yapının içerisinde hangar yapıları, teknik servis binaları, depolar, tuvaletler, büfeler ve çeşmeler yer almaktadır (Çetin, 2010). Isparta Tren Garı, bölgenin ekonomik ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynamış olup, İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin modernist estetiğini yansıtmaktadır.

Endüstri mirası olarak kabul edilen bu yapı, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden işlevlendirilmiş ve Depo Binası, Su Deposu ve Lojman Binası restore edilerek turizme kazandırılmıştır. Bu proje, Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü (TCDD 7. Bölge Müdürlüğü) ve Isparta Belediyesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde yürütülmüştür. Türkiye'deki tek aktif tren istasyonuna entegre edilen millet bahçesi olma özelliği ile dikkat çekmekte ve tarihi dokunun korunmasının yanı sıra, yerel turizmi desteklemektedir.

Bu çalışmada materyal olarak Isparta Tren Garı ve çevresi kullanılmıştır. Çalışmanın ana materyali olarak seçilen bu alan, yerinde gözlem, fotoğraflama, mekânsal analiz ve turizm potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla incelenmiştir. Alan içinde yer alan tescilli kültür varlıkları olan Depo Binası, Su Deposu ve Lojman Binası, yeniden işlevlendirilme süreci kapsamında materyal olarak değerlendirilmiş ve bu yapıların turizm ve kültürel faaliyetler için nasıl kullanıldığı analiz edilmiştir.

Isparta Millet Bahçesi Projesi'ne ait resmi belgeler, proje raporları ve tasarım planları da çalışmanın materyalleri arasında yer almaktadır. Bu belgeler, projenin planlama ve uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayınlanan Millet Bahçeleri Rehberi incelenerek projelendirme sürecinde dikkate alınan kriterler analiz edilmiştir.

Tarihi ve kültürel belgeler ile arşiv dokümanları, Isparta Tren Garı'nın tarihsel süreci ve kültürel önemi hakkında bilgi sağlamak amacıyla materyal olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, tarihi belgeler, haritalar ve arşiv dokümanları incelenerek, alanın tarihsel bağlamı ve kültürel değeri analiz edilmiştir.

Son olarak, literatür taraması kapsamında bilimsel makaleler, kitaplar, raporlar ve yerel yayınlar incelenmiştir. Bu kaynaklar, Isparta ve çevresinin turizm potansiyeli ile ilgili teorik altyapının oluşturulmasına katkı sağlamış ve çalışmanın bilimsel temellerini desteklemiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Estetik, güzellik olgusunun insanın aklının ve duygularının üzerinde bıraktığı etkileri konu olarak ele alan felsefe dalıdır. (Şentürk, 2013). Estetik kavramından yola çıktığımız da peyzaj estetiği ise kültürel ve doğal çevrenin estetik bir nesne olarak değerlendirildiği algısal bir boyuttur (Tülek & Özdemir, 2019). Çalışma alanımız da estetik boyut kapsamında kültürel miras ve doğal çevrenin bütünlüğü de değerlendirilmiştir.

Bu bölümde, Isparta Tren Garı'nın Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden işlevlendirilmesi sürecinde elde edilen bulgular sunulmaktadır. Çalışma alanındaki gözlemler, proje dokümanlarının analizi ve tarihi yapıların yeniden fonksiyonlandırılması süreçlerine dayanan bulgular, tarihi dokunun korunması, yeni işlevlerin kazandırılması ve turizm potansiyelinin artırılması temaları etrafında değerlendirilmiştir.

Isparta Millet Bahçesi Projesi, 2021 yılında proje çizimiyle başlamış, 2022 yılında ihalesi yapılmış ve 2023 yılının sonunda tamamlanarak kamu kullanımına açılmıştır. Bu süreçte, tarihi dokunun korunması, tescilli yapıların aslına uygun şekilde restore edilmesi ve kamusal yeşil alanların modern peyzaj düzenlemeleriyle zenginleştirilmesi hedeflenmiştir. Proje tamamlandığında, Isparta kent merkezinde yeni bir turistik destinasyon noktası oluşmuş, kentsel yaşam kalitesi artmış ve sosyal buluşma alanları kazandırılmıştır. Isparta Millet Bahçesi, aktif tren garı ile rekreasyon alanını entegre eden ilk örnek olarak, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizmin desteklenmesi açısından önemli bir model teşkil etmektedir.

Isparta Tren Garı, Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü (TCDD 7. Bölge Müdürlüğü) ve Isparta Belediyesi arasında yapılan protokol çerçevesinde, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında kullanılmak üzere tahsis edilmiştir. Alanın toplam büyüklüğü 75.150 m² olup, bu

geniş alan rekreatif kullanımlar, açık yeşil alanlar ve turizm faaliyetleri için yeniden düzenlenmiştir.

Açık yeşil alanlar insanların dış mekanlar da vakit geçirdiği odak noktalarıdır. Bu yeşil alanlar insanlar arasındaki sosyal bağ ve etkileşimi artırmakta ve sosyal bağların güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Bu alanlar aynı zamanda toplumu meydana getiren her sınıftan insanı bir araya getirerek toplum arasındaki kaynaşmayı artırarak sosyal gerilimin azalmasını da sağlayabilir. Yeşil alanlar farklı yaş aralığındaki insanların, yürüme, karşılaşma, sohbet etme gibi sosyal etkinliklerde bulunabilme fırsatları elde ettikleri alanlardır (Kızılaslan, 2007).

Kentsel peyzaj alanları, taşıdığı estetik güzellik, rekreasyonel ve tarihsel değerler ile bulunduğu kentin cazibesini artırdığı gibi turizm değerini de artırarak şehrin gelir ve istihdamını yükseltmektedir. İyi projelendirilen ve hayata geçirilen açık yeşil alanlar kentin ekonomisinin canlanmasına katkı sağlamaktadır (Uzun, 2005).

Proje kapsamında, Isparta Belediyesi ile Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı arasında yapılan iş birliği doğrultusunda, alanın Millet Bahçeleri Rehberi çerçevesinde turizm açısından daha cazip hale getirilmesi hedeflenmiştir. Türkiye’deki tek aktif tren istasyonuna entegre edilen millet bahçesi olma özelliği taşıyan bu proje, tarihi dokunun korunması ve yerel turizmin desteklenmesi amacıyla önemli bir rol üstlenmiştir.

Gar binası, aktif olarak kullanılmaya devam etmekte olup, orijinal fonksiyonunu koruyarak hizmet vermektedir. Tarihi dokusunun korunması amacıyla herhangi bir fonksiyon değişikliğine gidilmemiştir. Bununla birlikte, alanda yer alan Depo Binası, Su Deposu ve Lojman Binası gibi tescilli kültür varlıkları, Antalya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Müdürlüğü tarafından yeni işlevler kazandırılarak kullanım alanları çeşitlendirilmiştir. Bu bağlamda, kültürel etkinlikler, sergi alanları, rekreatif mekanlar ve turistik çekim merkezleri olarak işlevlendirilmişlerdir. Bu yapılar, tarihi dokunun korunarak kültürel ve rekreatif işlevlerle entegre edilmesi sayesinde turistik cazibe merkezleri haline getirilmiştir. Ayrıca, çocuk oyun alanları, çay bahçeleri ve Isparta bölgesine özgü bitkilerle tasarlanan peyzaj düzenlemeleri ile rekreatif kullanımlar desteklenmiş ve alanın turistik cazibesi artırılmıştır. Yöresel bitkilerin kullanılması, hem biyoçeşitliliğin korunmasını hem de yerel kimliğin güçlendirilmesini sağlamıştır.

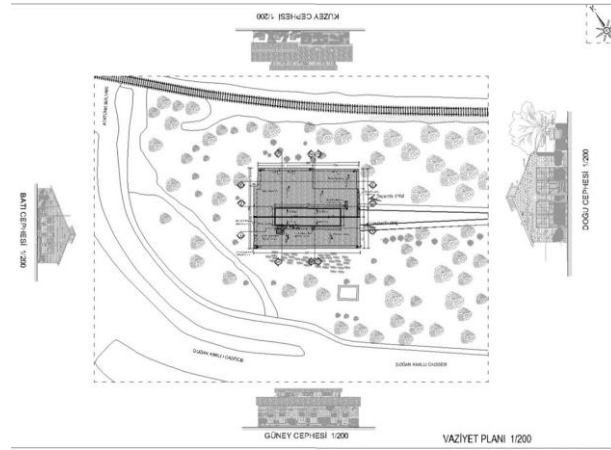
1. Depo Binası

Depo Binası, Karaağaç Mahallesi 32 ada 5 parselde yer almakta olup, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden işlevlendirilerek turizme kazandırılmıştır. Bu yapı, sanayi devrimi ile gelişen ulaşım ağlarının merkezinde yer alarak kentin tarihi ve kültürel dokusunun önemli bir parçası olmuştur. Mimarlıkta ve kültürel miras koruma politikalarında bir yapıya yeniden fonksiyon yüklenerek kullanıma sunulması yaklaşımı, kültürel miras öğelerin de sürdürülebilir mekan elde ederek bu yapıları korunmasına ve gelecek kuşaklara aktarılması yöntemi yol gösterici ve önemli bir yöntemdir (Bekar, Lülecı & Çakır, 2023). Endüstri mirası olarak kabul edilen Depo Binası, geçmişte tren garının depo binası olarak kullanılmış ancak zamanla atıl duruma düşmüştür (Şekil 2).

Şekil 2. Depo Binası

Depo Binası, su deposunun kuzeyinde, istasyon alanının başlangıç noktası olarak stratejik bir konumda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan yapı, 13.49 x 24.96 m ölçülerinde dikdörtgen planlı, tek katlı ve yüksek tavanlı olarak inşa edilmiştir (Şekil 3). Yığma teknikle inşa edilen binada taş malzeme kullanılmış olup, alt kademelerde üç sıra yatay düzlemde yerleştirilmiş apartman taşları kullanılarak yapılandırılmıştır. Beden duvarları, sarı renkte sıva ve boya ile kaplanarak sade ve estetik bir görünüm elde edilmiştir.

Şekil 3. Depo Binası Vaziyet Planı

İç mekâna, güneydoğu cephesinde yer alan çift kanatlı ve dikdörtgen iki açıklıktan giriş sağlanmaktadır (Şekil 4a). Demiryoluna bakan güneydoğu cephesi dışında herhangi bir kapı açıklığı bulunmamaktadır. Güneydoğu yönünde, lokomotif geçişleri için tasarlanmış dikdörtgen formda, 5.00 m yüksekliğinde ve 4.20 m genişliğinde iki özgün ahşap kapı yer almaktadır. Ayrıca, bu kapılarda 1.90 m yüksekliğinde ve 90 cm genişliğinde tek kanatlı insan geçişlerini sağlayan kapı açıklıkları da bulunmaktadır.

İç mekânda, lokomotiflerin tamir edildiği ana mekân dikkat çekmektedir (Şekil 4b). Bu ana mekân, ince bir beton şapla kaplı olup, iki tamir çukurundan biri moloz dolgu ile kapatılmıştır. Güneybatı iç cephede, 6 adet nizami biçimde ve aynı ölçülerde yapılan demir doğramalı pencereler yer alırken (Şekil 4c), kuzeybatı kanadında 4 adet aynı özelliklere sahip pencere bulunmaktadır (Şekil 4d). Özgün demir pencere doğramalarında, bakımsızlıktan dolayı cam kırılmaları ve demir elemanlarında korozyon görülmektedir. Çatı örtü sistemi, 5 adet ahşap makas sistemi ile desteklenmiştir (Şekil 4e ve Şekil 4f). Cephele, tamamen sade bir tasarıma sahip olup, herhangi bir süsleme veya dekoratif eleman kullanılmamıştır. Giriş, yalnızca doğu cephesinden yapılmakta ve demiryoluna bakan güneydoğu cephesi dışında herhangi bir kapı açıklığı bulunmamaktadır.

Şekil 4. a. Depo Binası Girişi, b. Depo Binası İçi, c. 6 Adet Pencere Açıklığı, d. 4 adet Pencere Açıklığı, e,f. Üst Örtüyü Taşıyan Ahşap Makas Sistemi

Depo Binası, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden işlevlendirilerek millet kıraathanesi ve kafeterya olarak tasarlanmıştır (Şekil 5). Bu dönüşümde, kültürel miras koruma politikalarına uygun olarak yapının özgün yapısal özellikleri korunmuş, tarihî dokusu ve mekânsal düzeni modern ihtiyaçlarla birleştirilmiştir. Millet kıraathanesi olarak kullanıma açılan bu tescilli yapı, hem halkın sosyal buluşma noktası haline gelmiş hem de turizm potansiyelini artırarak bölgenin cazibesini yükseltmiştir.

Şekil 5. Millet Kiraathanesi Tasarımı

Endüstri mirasının turizm amaçlı yeniden canlandırılması kapsamında, Depo Binası, Isparta'nın kültürel mirasına sahip çıkılarak nostaljik bir mekâna dönüştürülmüştür. Geçmişin izlerini modern çizgilerle birleştiren bu mekan, gastronomik tatlar sunan kafeterya işleviyle ziyaretçilere eşsiz deneyimler sunmaktadır. Bu dönüşüm, sadece kültürel ve tarihî mirasın korunmasına katkı sağlamakla kalmamış, aynı zamanda turistik cazibenin önemli ölçüde artmasına da olanak tanımıştır.

Depo Binası, geçmişin derin izlerini taşıyan bir mekan olarak, toplumun kültürel ve sosyal yaşamında önemli bir rol üstlenmektedir. Sanayi devriminden bu yana kentlerin tarihini yansıtan tren garlarının ayrılmaz bir parçası olan bu yapı, Isparta'nın tarihî ve kültürel belleğini canlı tutarak gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamaktadır.

Bu dönüşümle birlikte, millet kiraathanesi olarak işlevlendirilmesi, toplumsal buluşma noktası olarak hizmet verirken, aynı zamanda yerel halkın sosyalleşmesine ve turistlerle kültürel etkileşimin artmasına olanak tanımaktadır. Isparta'nın gastronomik kültürünü tanıtmak amacıyla yerel lezzetlerin sunulması, turistik çekim gücünü artırarak kentin ekonomik gelişimine de katkı sağlamaktadır.

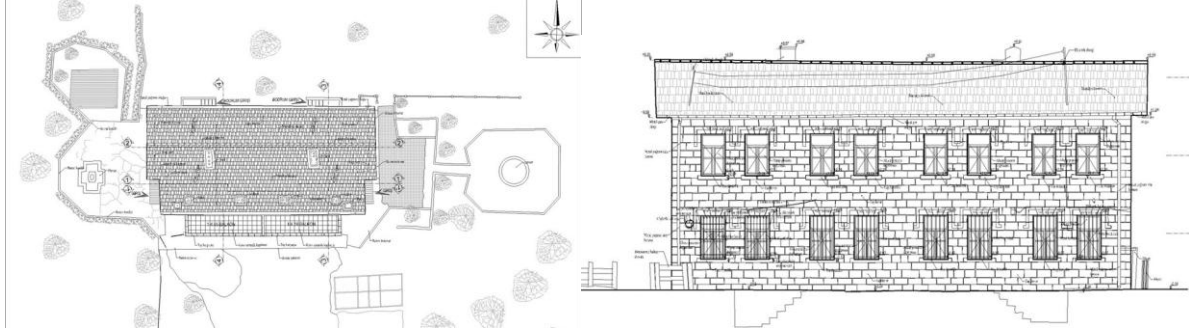
Depo Binası'nın yeniden işlevlendirilmesi, endüstri mirasının turizm amaçlı canlandırılması konusunda başarılı bir örnek teşkil etmektedir. Tarihi dokunun korunması, yeni işlevler kazandırılması ve turistik cazibenin artırılması açısından önemli bir model olarak değerlendirilebilir.

Bu bağlamda, Isparta Millet Bahçesi Projesi, kentsel turizmi destekleyen ve kültürel sürdürülebilirliği güçlendiren bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. Endüstri mirasının korunarak yeniden işlevlendirilmesi, sadece turizm potansiyelini artırmakla kalmamış, aynı zamanda Isparta'nın kültürel kimliğini güçlendiren ve toplumsal hafızayı diri tutan bir mekan haline gelmesini sağlamıştır.

Bu bulgular, Isparta Depo Binası'nın kültürel ve turistik anlamda yeniden canlandırılması yoluyla, endüstri mirasının korunması ve sürdürülebilir turizmin nasıl başarılı bir şekilde entegre edilebileceğini göstermektedir.

2. Lojman Binası

Lojman Binası, Karaağaç Mahallesi 32 ada 5 parselde, su deposunun güneyinde ve istasyon sahasının merkezi konumunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan yapı, 18.90 x 10.70 m boyutlarında olup, dikdörtgen planlı ve girintili çıkıntılı bir forma sahiptir (Şekil 6). Demiryolu hattına paralel olarak inşa edilen bu yapı, birbirinden bağımsız iki evden oluşmakta olup, doğu ve batı cephelerinde yer alan iki ana girişe sahiptir. Bu girişler, yapıya sonradan eklenen ahşap bölmeler ile sağlanmaktadır. Simetrik plan tipolojisi ile tasarlanmış olan yapı, bağımsız iki ev olarak hizmet vermektedir.

Şekil 6. Lojman Binası Vaziyet Planı

Lojman Binası, bodrum, zemin ve birinci kat olmak üzere üç katlı olarak inşa edilmiştir (Şekil 7). Taş malzemeden kâgir yığma tekniği kullanılarak inşa edilen yapının bahçesinde, beton malzemeden yapılmış küçük bir havuz bulunmaktadır. Çatı sistemi, ahşap konstrüksiyon üzerine Marsilya tipi kiremit kaplı olarak tasarlanmıştır. Yapının çevresinde, beton çevre duvarı yer almakta olup, bu özellikler lojman binasının tarihî dokusunu ve özgün mimari yapısını korumaktadır.

Şekil 7. Lojman Binası Görünümü

Lojman Binası, geçmişin izlerini ve tarihî dokusunu günümüze taşıyan nadir yapılardan biri olup, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden işlevlendirilerek turizme kazandırılmıştır (Şekil 8). Geçmişte tren garı çalışanlarının lojmanı olarak kullanılan bu yapı, zamanla atıl duruma düşmüş ancak kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizm amacıyla aslına uygun şekilde restore edilerek yeni işlevlerle yeniden hayata kazandırılmıştır.

Şekil 8. Lojman Binası Tasarımı

Bu lojman binası, kadınlara yönelik geleneksel el sanatları merkezi olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Bu işlevlendirme ile birlikte, geçmişin ruhunu yansıtan bu tarihî yapı, kadınların meslek öğrenebilecekleri, sanatsal faaliyetlerde bulunabilecekleri ve ekonomik katkı sağlayabilecekleri bir mekân haline getirilmiştir. Kadınlara yönelik geleneksel el sanatları merkezi olarak işlevlendirilmesi, hem kültürel sürdürülebilirliği desteklemekte hem de alanın turizm cazibesini artırmaktadır.

Bu dönüşüm, yalnızca kadınların ekonomik bağımsızlığını desteklemekle kalmamış, aynı zamanda Isparta'nın geleneksel el sanatlarını tanıtarak kültürel mirasın yaşatılmasına da katkı sağlamıştır. Kadınların el sanatları ürünlerini sergileyebilecekleri ve satışını yapabilecekleri bu merkez, yerel turizmi destekleyen ve kültürel sürdürülebilirliği güçlendiren bir model olarak öne çıkmaktadır.

Lojman Binası'nın yeniden işlevlendirilmesi, endüstri mirasının turizm amaçlı canlandırılması açısından başarılı bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Tarihi dokunun korunarak yeni işlevler kazandırılması, yalnızca turizm potansiyelini artırmakla kalmamış, aynı zamanda Isparta'nın kültürel kimliğini güçlendiren ve toplumsal hafızayı diri tutan bir mekân haline gelmesini sağlamıştır.

Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında yeniden hayat bulan bu lojman binası, geçmişin izlerini modern çizgilerle birleştirerek, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizmin nasıl entegre edilebileceğini göstermektedir. Nostaljik atmosferi ve sanatsal faaliyetlerle zenginleştirilmiş iç mekânları ile turistik cazibesini artırmış olup, Isparta'nın sosyal ve kültürel yaşamında önemli bir buluşma noktası haline gelmiştir.

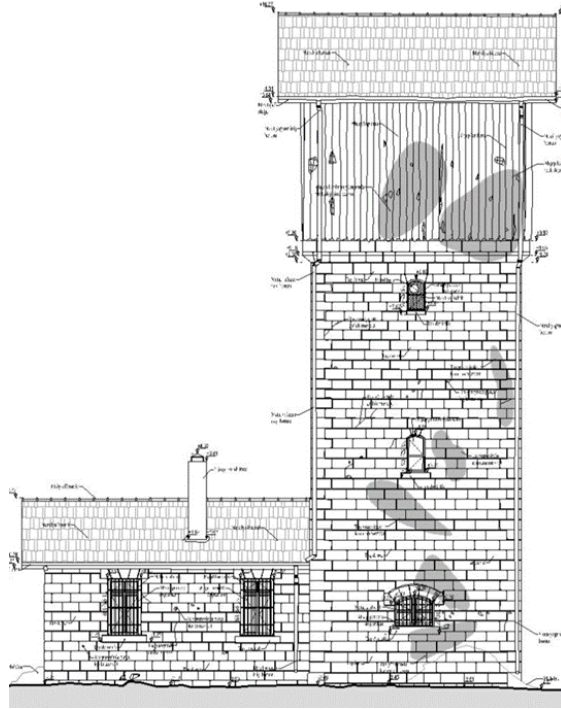
3. Su Kulesi

Su Kulesi (Şekil 9), Isparta ili Merkez Karaağaç Mahallesi 32 ada 5 parselde yer almakta olup, istasyon binası ve müştemilatları ile aynı tarihte inşa edilmiştir. Lokomotiflerin su ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılan bu yapı, teknolojik gelişmelerle birlikte işlevini yitirmiş ve zamanla atıl duruma düşmüştür. Ancak, mimari görünümüyle nostaljik bir atmosfer sunan su kulesi, tarih severler ve fotoğraf tutkunları için ilgi çekici bir mekan haline gelmiştir. Orijinal yapısına sadık kalınarak gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları, gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında önemli bir adım olmuştur.

Şekil 9. Su Kulesi Görünümü

Su Kulesi, birbirinden bağımsız iki bölmeden oluşmakta olup, 105 m² alana sahiptir. Demiryolu hattına paralel olarak inşa edilmiş olan yapı, dikdörtgen ve kare formun birleşiminden oluşmaktadır (Şekil 10). Dikdörtgen formda zemin kat ve kare formda zemin+2 kat olarak tasarlanan yapıda, taş malzemeden kâgir yığma tekniği kullanılmıştır. Çatı sistemi, ahşap konstrüksiyon üzerine Marsilya tipi kiremit kaplı olarak tasarlanmıştır.

Şekil 10. Su Kulesi Mimari Çizimi

Zamanla, bazı kapılar ve pencere doğramaları değiştirilmiş ve zemin kat tavan döşemelerinde özgün ahşap kaplamalarda hasarlar meydana gelmiştir. Yapıda, yer yer dökülmeler ve kararmalar görülmektedir. Restorasyon çalışmaları, orijinal dokunun korunması amacıyla titizlikle gerçekleştirilmiş ve estetik dokusu ile geçmişin nostaljik izlerini günümüze taşımıştır.

Su Kulesi, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında fotoğraf çekim noktası olarak yeniden işlevlendirilmiş ve turistlerin uğrak mekânı haline getirilmiştir. Estetik dokusu ve eşsiz mimari görünümü ile fotoğraf tutkunlarının dikkatini çeken bu yapı, geçmişin izlerini modern turizm deneyimleriyle buluşturarak turistik cazibesini artırmıştır.

Şekil 11. Su Kulesi Tasarımı

Su Kulesi'nin fotoğraf çekim noktası olarak yeniden işlevlendirilmesi, sürdürülebilir turizm açısından yaratıcı bir deneyim noktası oluşturmuş ve turistik destinasyon olarak çekim gücünü artırmıştır. Geçmişin izlerini günümüze taşıyan bu kültürel miras ögesi, nostaljik atmosferi ve estetik mimarisi ile turistlerin ilgisini çeken bir turizm destinasyon noktası olarak öne çıkmıştır.

Su Kulesi'nin yeniden işlevlendirilmesi, yalnızca tarihî dokunun korunmasını sağlamakla kalmamış, aynı zamanda Isparta'nın kültürel kimliğini güçlendiren ve toplumsal hafızayı diri tutan bir mekân haline gelmesini sağlamıştır. Geçmişin derin izlerini modern çizgilerle birleştiren bu yapı, Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında sürdürülebilir turizmin nasıl kültürel mirasla entegre edilebileceğini göstermektedir.

Isparta Millet Bahçesi Projesi kapsamında gerçekleştirilen restorasyon uygulamaları, Su Kulesi'nin estetik dokusunu koruyarak yaratıcı turizm deneyimleri sunmuş ve turistik cazibesini önemli ölçüde artırmıştır. Geçmişin nostaljik atmosferi, modern turizm anlayışıyla buluşturularak kültürel sürdürülebilirliğe katkı sağlanmıştır.

Bu bağlamda, Su Kulesi, endüstri mirasının turizm amaçlı yeniden canlandırılması konusunda başarılı bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Geçmişin dokusunu modern turizm deneyimleriyle birleştirerek, Isparta'nın sosyal ve kültürel yaşamında önemli bir turistik destinasyon noktası haline gelmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2018 yılında Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayımlanan Millet Bahçeleri Rehberi doğrultusunda 81 ilde başlatılan millet bahçesi projesi kapsamında, yıllarca atıl durumda kalan ve metruk görünümüyle kentsel estetiği olumsuz etkileyen Isparta Tren Garı ve arazisi, bu proje ile şehrin önemli bir cazibe merkezine dönüştürülmüştür.

Bu makalede, 1932 yılında hizmete açılan ve uzun yıllar boyunca bölgenin ulaşım ihtiyacını karşılayan Isparta Tren Garı, tarihsel süreci, üzerinde yer alan tescilli yapıları ve Millet Bahçesi Projesi kapsamında kazandırılan yeni fonksiyonları ile birlikte ele alınmıştır. Isparta kent merkezinde yer alan 75.150 m²'lik geniş bir alana sahip bu millet bahçesi, kamusal yeşil alan olarak düzenlenmiş ve kent merkezinde turizm açısından yeni bir destinasyon noktası oluşturmuştur.

Son yıllarda demiryolu kullanımının azalması sonucunda metruk ve kullanılmaz hale gelen bu alan, hazırlanan restorasyon ve yeniden işlevlendirme projeleri ile turizm potansiyelini artıracak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Gar arazisi üzerinde yer alan dört adet tescilli yapıya yeni fonksiyonlar kazandırılarak halkın kullanımına sunulmuş ve şehrin merkezi konumunda yer alan bu alana yüklenen yeni işlevlerle Isparta'nın önemli bir cazibe merkezi haline gelmesi sağlanmıştır.

Gar sahası içerisinde yer alan tescilli yapılar, uzun süre kullanım dışı kalmalarına rağmen, özgün mimari özelliklerini büyük ölçüde korumuş ve tarihî dokuları bozulmamıştır. Restorasyon projelerinde, özgün yapılar korunarak rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış; alanın bütüncül peyzaj projesi kapsamında bakım ve onarımları tamamlanarak yeni işlevlerle halkın kullanımına sunulmuştur. Modern peyzaj düzenlemeleri ile kamusal açık-yeşil alan olarak yeniden tasarlanan bu bölge, sosyal buluşma noktası olarak kentsel yaşam kalitesini artırmıştır.

Proje kapsamında, yıllardır yolcu taşımacılığında kullanılmayan tren garında yeniden tren seferleri başlatılarak, Isparta Tren Garı, Türkiye'nin ilk aktif tren garına entegre edilmiş millet bahçesi unvanını kazanmıştır. Aktif tren garı olarak Isparta Millet Bahçesi, ulaşım ile rekreasyonun entegre edildiği önemli bir kentsel mekân haline gelmiş, turistik destinasyon olarak farklılaşarak diğer millet bahçelerinden ayrılmıştır.

Geçmişten günümüze varlığını sürdüren millet bahçeleri, bulundukları kentlerin en uğrak noktaları olarak sosyal ve kültürel etkileşimi desteklemektedir. Isparta Millet Bahçesi, aktif tren garı alanında yapılması ve farklı fonksiyonlarla donatılmış tescilli yapıları ile turizm destinasyonu olarak ön plana çıkmayı başarmıştır. Isparta kent merkezi, doğal ve kültürel değerleri, kentsel ekoturizm ve kültürel miras yönetimi açısından büyük bir potansiyel barındırmaktadır.

Bu potansiyelin turizm açısından değerlendirilmesi, kentin turizmden alacağı payı artırmanın yanı sıra, sürdürülebilir kent gelişimini ve kaynak değerlerinin korunmasını destekleyecektir. Millet bahçesi projesi, kentsel turizmin geliştirilmesi ve Isparta'nın kültürel mirasının korunması açısından örnek bir model oluşturmuş ve sürdürülebilir turizmin nasıl kültürel mirasla entegre edilebileceğini göstermiştir.

Bu tür projeler, Isparta'da yaşayan insanların kültürel miras farkındalığını artırmak, turistlerle kültürel etkileşimlerini güçlendirmek ve yerel ekonomiye katkı sağlamak amacıyla önemli bir rol üstlenmektedir (Akkuş & Gül, 2020). Turizmin gelişmesiyle birlikte, Isparta kentinin tanınırlığının artması, daha fazla turistin çekilmesi ve kentin ekonomik gelişiminin desteklenmesi beklenmektedir.

Sonuç olarak, Isparta Millet Bahçesi Projesi, endüstri mirasının korunması, yeniden işlevlendirilmesi ve turizme kazandırılması açısından başarılı bir örnek teşkil etmektedir. Geçmişin izlerini modern çizgilerle birleştiren bu proje, Isparta'nın kültürel kimliğini güçlendiren, toplumsal hafızayı diri tutan ve sürdürülebilir turizmi destekleyen bir model olarak önemli bir rol üstlenmiştir.

Gelecekte benzer projeler geliştirilirken, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizmin desteklenmesi amacıyla bütüncül ve katılımcı yaklaşımlar benimsenmelidir. Isparta Millet Bahçesi Projesi'nin başarısı, kültürel mirasın yeniden işlevlendirilerek turizme kazandırılması yoluyla, kentlerin kültürel kimliklerinin güçlendirilmesine ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesine önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir.

YAZAR KATKILARI

Bu makalede tek yazar görev almıştır.

FINANSAL DESTEK BEYANI

Çalışma için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemiştir.

ETİK KURUL ONAYI

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

TEŞEKKÜR

Değerli görüş ve önerileri ile çalışmamı yönlendiren, karşılaştığım sorunların çözümünde her zaman yol gösterici olan, düşüncelerinden veengin tecrübelerinden faydalanmayı her daim fırsat bildiğim Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina bilgisi ana bilim dalı Öğretim üyesi Doç. Dr. Hasan Şehmuz Haştemoğlu'na verdiği destekten dolayı teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

- Akın, T., & Gül, A. (2020). Isparta-Atabey Yöresinin Ekoturizm Potansiyeli ve Turizm Rotalarının Belirlenmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 5(2), 221-240.
- Akkuş, F. G., & Gül, A. (2020). Kentsel ekoturizm açısından Isparta kent insanının talep ve eğilimleri. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 5(2), 181-200.
- Altıntaş, G., & Serdaroğlu Sağ, N. (2023). Eski Stadyum Alanından Yeni Millet Bahçesine: Eskişehir Kent Merkezinde Bir Dönüşüm Örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi*, 12(26), 12-36.
- Batı Kalkınma Ajansı. (2017). 2017 yılı faaliyet raporu. <https://baka.gov.tr/dokuman-merkezi/dokumanlar/faaliyet-raporlari/2017-yili-faaliyet-raporu>
- Bekar, İ., Lüleci, E. S., & Çakır, M. (2023). A studio study on “reuse” in architectural design. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 8(2), 541-557.
- Birol, S. Ş. & Aydın, E. (2019), Açık Alan Rekreasyonunda Kent Merkezlerine Yenilikçi Bir Yaklaşım: Millet Bahçeleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C:12 S: 66, 489-497.
- Çetin, S. (2010). Isparta İstasyon Yapıları, Isparta İli Değerleri ve Değer Yaratma Potansiyeli Sempozyumları, 26 Nisan-3 Mayıs 2010, Isparta.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, (2025). <https://csb.gov.tr/bakan-kurum-81-ilimize-484-millet-bahcemizle-75-milyon-metrekare-yesil-alan-kazandirdik-bakanlik-faaliyetleri8667#:~:text=Cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1%20Recep%20Tayyip%20Erdo%C4%9Fan'%C4%B1n,metrekare%20ye%C5%9Fil%20alan%20kazand%C4%B1r%C4%B1ld%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%C4%B1%20a%C3%A7%C4%B1klad%C4%B1.10.03.2025> Accessed 10.01.2025
- Durgun, A. (2006). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Hacıoğlu, N. & Cevdet, A., (2008), Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayın Dağıtım.
- Haştemoğlu, H. Ş. & Erkan, İ. (2013). Tarihsel Süreçte Türkiye'de Demiryolu İstasyon Binaları ve Isparta-Burdur Örneği. *History Studies*, 5(6), 165-181.

- Kızıllarslan, S. (2007). Trabzon Kenti Park ve Bahçelerinin Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Koçan, N. (2011). Tarihi Mekanlarda Kültürel Dönüşüm: Uşak Tarihi Tren Garı Örneği. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 11(2), 130-137.
- Nedim, A. (2002). İzmir Demiryolları, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Şentürk, G. (2013). Leonardo Da Vinci Eserlerinin Estetik Eğitimi Açısından Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara
- Turgut, H. (2000). Cumhuriyet'ten günümüze Isparta, ABC Basın Ajansı, Isparta.
- TÜİK. 2024. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2024.
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2024-53783>
- Tülek, B. & Özdemir, A. (2019). Kentsel Peyzajlarda Endüstri Miraslarının Önemi: Çankırı Tarihi Tren Garı Örneği, *Inonu University Journal of Art and Design* (2019) SSN: 309-9876, E-ISSN: 1309-9884,
- Uzun, H., & Şen Demir, Ş. (2019). Marka Kent Isparta Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24(2), 171-186.
- Uzun, S. (2005). Kırsal ve Kentsel Alanlardaki Parklarda Kullanıcı Memnuniyeti: Gölcük Orman İçi Dinlenme Alanı ve İnönü Parkı Örneği. A.İ.B.Ü. Fen Bilimleri Enst. Peyzaj Mim. ABD. Yüksek Lisan Tezi.